

Кам'янець-Подільська міська рада
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Кам'янець-Подільський державний історичний музей-заповідник
Хмельницька обласна і Кам'янець-Подільська міська організація
Національної спілки краєзнавців України
Національний історико-архітектурний заповідник «Кам'янець»

КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ У КОНТЕКСТІ УКРАЇНСЬКО- ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЗВ'ЯЗКІВ

*матеріали V міжнародної науково-практичної конференції,
м. Кам'янець-Подільський, 7-8 жовтня 2019 р.*

Рецензенти:

- Ботушанський В. М.,** доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;
- Мельничук О. А.,** доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри всесвітньої історії Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського;
- Рябченко О. Л.,** докторка історичних наук, професорка, завідувачка кафедри всесвітньої історії Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

Редакційна колегія:

Копилов С. А., доктор історичних наук, професор (співголова); Сімашкевич М. Є., міський голова м. Кам'янця-Подільського (співголова); Баженов Л. В., доктор історичних наук, професор; Глушко-вещкий А. Л., кандидат історичних наук, доцент; Дубінський В. А., кандидат історичних наук, доцент; Завальнюк О. М., доктор історичних наук, професор; Заремба О. О., директор Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника; Комарніцький О. Б., доктор історичних наук, доцент (відповідальний редактор); Кузема А. Л., директор департаменту гуманітарної політики виконавчого комітету Кам'янець-Подільської міської ради; Лозовий В. С., доктор історичних наук, професор (Національний інститут стратегічних досліджень); Савчук В. А., заступник міського голови м. Кам'янця-Подільського; Степанков В. С., доктор історичних наук, професор; Федьков О. М., доктор історичних наук, професор; Філінюк А. Г., доктор історичних наук, професор.

Кам'янець-Подільський у контексті українсько-європейських зв'язків: матеріали V міжнародної науково-практичної конференції, м. Кам'янець-Подільський, 7-8 жовтня 2019 р. /[редкол.: С. А. Копилов (гол.), Л. В. Баженов, В. А. Дубінський та ін.]. Кам'янець-Подільський : ФОР Буйницький О. А., 2019. 244 с.

Матеріали публікуються в авторській редакції

До збірника увійшли доповіді учасників V міжнародної науково-практичної конференції «Кам'янець-Подільський у контексті українсько-європейський зв'язків», яка відбулася 7-8 жовтня 2019 р. Окреслено історичне минуле міста та перспективи його розвитку, розповідається про пам'ятки історії та культури одного з найдавніших міст України – Кам'янця-Подільського. Видання адресоване науковцям, викладачам, студентам та всім, хто цікавиться історією рідного краю.

9. Центральний державний архів вищих органів влади. Ф.166. Міністерство освіти України. 1917-2000. Оп.1. Спр. 1111. Матеріали про роботу медичних закладів Подільської губернії (звіти, доповіді, кошториси, учбові плани, програми та інш.). Списки викладачів медичних шкіл і курсів Подільської губпрофосвіти та слухачів Вінницького фармацевтичного технікума. 29 грудня 1920 – 29 грудня 1922 рр., 85 арк.

Ю. В. Легун, О. М. Кравчук, І. І. Ратушняк

CURRICULUM VITAE М. БИТИНСЬКОГО 1924 і 1971 рр.

У статті, яка має джерелознавчий характер, автори подали маловідомі факти з біографії мистецтвознавця, художника, геральдиста і поета М. Битинського. Ключові слова: біографія, курінь, школа, армія, українознавство.

Мистецтвознавець, художник, геральдист і поет М. Битинський (1893-1972) [2] є непересічною постаттю в українському інтелектуальному емігрантському середовищі. Його життя і діяльність потребують всебічного об'єктивного вивчення. Важливу роль у цьому відіграватиме опрацювання джерельної бази із зазначеної тематики. Серед них особливу цікавість викликають короткі життєписи – Curriculum vitae – М. Битинського. Curriculum vitae М. Битинського 1924 р. зберігається у ЦДАВОВУ України, у фонді 3972 «Український Педагогічний інститут імені М. Драгоманлова в Празі (Чехословаччина). 1923-1936 рр.» [4]. Curriculum vitae М. Битинського 1971 р. зберігається в Архіві імені Дмитра Антоновича Української Вільної Академії Наук у США [1] і вже був опублікований [3].

Враховуючи важливість Curriculum vitae М. Битинського для вивчення його біографії, подаємо повністю зазначені тексти із збереженням лексики і пунктуації оригіналу.

М. Битинський Curriculum vitae [1924 р.]

Я, Микола Битинський, народився 24 листопаду 1893 року від батька, поштово-телеграфного урядовця, Оверка та матері Івги в місті Літині на Поділлію.

В 1904 році вступив до Кам'янецької 4-х класової Вищої Початкової школи (був 2-х клас. Мійська школа), яку скінчив 1908 року. По закінченню школи працював у Канцелярії Подільської Контрольної Палати до 1912 року. В 1912 році вступив слухачем на 2-х річні Педагогічні курси при Кам'янецькій Вищій початковій школі; закінчив курси зі званням вчителя початкової школи з правом викладання в 2-х класових сільських школах в 1914 році.

По трьохмісячному перебуванню на посаді вчителя в Карбовській Однокласовій школі Гайсинського повіту на Поділлію був закликаний в грудні 1914 р. до війська. В січні місяці 1915 р. відправився на фронт проти Австрійців у 9 фінляндський стрілковий полк козаком. В червні того ж року був командирований для вступу у Військову школу до Петрограду.

По досить довгому перебуванню в команді кандидатів до Військових шкіл в Петрограді, в січні 1916 р. вступив юнаком до Оранієнбаумської Військової школи; школу цю у ранзі прапорщика закінчив 26 квітня того ж року. В старшинських рангах прапорщика, підпоручника та поручника в Російській Армії брав участь у війні проти Німців на Північному фронті. За цей час перебував на посадах молодшого старшини роти та начальника полкової саперної команди в 66 піш. Бутирському полку та 17-й дивізійній інженерній роті.

В 1917 році в час безладдя на російському фронті повернувся на Україну, де був наказом Генерального Секретаріату Центральної Ради демобілізований з метою, яко вчитель, вести культурну роботу на селі. Роспорядженням Кам'янецької повітової Шкільної Ради призначений був завідуючим початковою школою спочатку в с. Любвіполі, а пізніш – в с. Демшині Кам'ян. повіту. На посаді вчителя перебував до березня 1919 р. і в цей час закінчив курси українознавства для вчителів повіту.

В березні 1919 року був покликаний Директорією до українського війська та приділений до Військово-Вчительського куріня у Вінниці (пізніше у Кам'янці).

У Військово-Вчительському куріні прослухав знов курси українознавства і скінчив їх зі званням сотенного інструктора національної освіти у війську.

Дальшу службу в Українській Армії в рангах поручника та сотника перебував на посадах молодшого старшини сотні, начальника саперної команди, культурно-освітнього старшини куріня, командіра саперної сотні куріня Технічних військ в Першому Рекрутському полку та в 6-й Січовій стрілецькій дивізії. В складі частин Української Армії брав участь в боротьбі проти большевиків та Добровольчої Армії; був полонений добровольцями і два рази інтернований поляками; останній раз – в складі 6-ї Січової дивізії в листопаді 1920 р. Останньою займав посаду начальника культурно-освітнього відділу штабу 6-ої див. та начальника культ. освітн. відділу табору інтернованих в Олександрові і Щипіорні з листопаду 1920 р. по жовтень 1923 р.

За час перебування на інтернації на гоманському полі працював як н-к культ. освіт. відділу дивізії і таборів.

За цей час відкрив 4 школи для неграмотних козаків в 6 див.; редагував таборовий часопис «Нове Життя»; видавав друком книжки по військовому фаху та українознавству; керував табовою книгозбірнею; читав лекції по історії України в куренях дивізії, заснував табор. «Козацьку Просвіту» в Щипіорно; опікувався «Хатою Стрільця»; відкрив курси українознавства для жінок табору, відкривав курси чужих мов, курси агрономії та бухгалтерії, працював в «Драматичному т-ві ім. М. Садовського» в Щипіорно, яко член-декоратор; улаштував таборів історично-національні свята, виклади наукові та мистецькі вечірки; співробітничав в табовій газеті «Український Сурмач» та в журналі «Релігійно-Науковому Вістнику»; завідував культурно освітньою секцією в «Громаді Старшин 6 див.»; працював при реорганізації «Табової Гімназії» в Щипіорно.

У 1923 році подав був прохання про вступ до Українського Вищого Педагогічного Інституту ім. М. Драгоманова в Празі, але за браком середньошкільної освіти не мій бути зарахований в число студентів інституту.

В листопаді того ж року прибув до Праги і вступив на Матуральні курси при У.Г.К. в Празі.

Документальні данні для ствердження всього вищесказаного в цьому мойому життєпису маю на руках.

М. Битинський

12 серпня 1924 року
Прага.

МИКОЛА ОВЕРКОВИЧ БИТИНСЬКИЙ

Curriculum Vitae /короткий життєпис/ [1971 р.]

Микола Битинський НАРОДИВСЯ 24-го листопада 1893-го року в повітовому місті ЛІТИНІ на Поділлі в Великій Україні (колишній Російській Імперії)

БАТЬКО – Оверкій Тимофієвич БИТИНСЬКИЙ, рангом Губернський Секретар, посадою начальник пошти м. Новоселиці в Басарабії, народився в священника м. Літина Т. Битинського 1862 року; помер в м. Могилеві на Поділлі 1900 [року.]

МАТИ – Євгенія Георгіївна Битинська-Левицька, народилася в домі священника С. Клембовки на Поділлі Г. ЛЕВИЦЬКОГО 1868. року; померла в м. Парафієвці на Чернігівщині 1918. року.

ОСВІТА /ЗАГАЛЬНА/:

А/ Початкова /народня школа, потім Міська Школа /Городское училище/ в м. КАМ'ЯНЦІ ПОДІЛЬСЬКОМУ – 1904–1908 рр.

Б/ Середня/ – МАТУРАЛЬНІ КУРСИ в м. Празі Чеській 1923–1924 рр. /Атестат дозрілості/.

В/ Висока/ – УКРАЇНСЬКИЙ ВИСОКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ імени Михайла Драгоманова в Празі Чеській; відділ Історично-Літературний. /Диплом педагога середніх шкіл з викладанням історії загальної й української, історії мистецтва й археології у всіх клясах/. 1924–1929 рр.

ОСВІТА /ФАХОВА/:

А/ХУДОЖНЬО-ПРОМИСЛОВА ШКОЛА – Відділ малярства по клясу художників В. Розвадовсько-го й К. Роота – в м. Кам'янці Подільському 1908–1912 рр.

Б/ Двохрічні Педагогічні Курси в м. Кам'янці Подільському в 1912–1914 рр. / Свідоцтво вчителя Початкових Народніх Шкіл.

ОСВІТА ВІЙСЬКОВА:

А/ ВІЙСЬКОВА СТАРШИНСЬКА ШКОЛА /прапорщиків/ в м. Оранієнбаумі біля Петрограду від 1. січня 1916 р. по 26 квітня 1916. з рангом прапорщика піхоти.

Б/ Інженерний Курс /саперний відділ/ при штабі 17-ої пішої дивізії, 5. Армії Російських Військ у Двінську 2/VI-I/IX.1916.

В/ ВІЙСЬКОВО-ВЧИТЕЛЬСЬКИЙ КУРС при штабі Головної Шкільної Управи Армії Української Народньої Республіки в м. Кам'янці Подільському лютий-квітень 1919 р. /Свідоцтво старшини Національної освіти в Українському Війську/.

ВІЙСЬКОВА СЛУЖБА В РОСІЙСЬКІЙ ІМПЕРАТОРСЬКІЙ АРМІЇ

А/ Вступив до війська в 27-й піший запасовий полк у Кременчузі в Україні при наборі по жеребку на правах козака, в Листопаді 1914. року. по січень 1915. року.

Б/ В 9-му Фінляндському стрілецькому полку на фронті у війні проти австрійців козаком від січня по грудень 1915. р.

В/ В 2-гій Оранієнбаумській Школі Прапорщиків юнаком від 1-го січня по 26-го квітня 1916. року.

Г/ В 188-му Запасовому полку в Орлі молодим старшиною з квітня 1916-го по липень 1916. р.

Д/ В 66-му пішому Бутирському ген. Дохтурова полку 17 дивізії 5-ої Армії у війні проти германців молодшим старшиною від липня 1916. р. по Січень 1917. р.

Е/ В 17-й Інженерній дивізійній Роті молодшим старшиною від січня по червень 1917. року. /В командировці на практиці від червня по вересень 1917. р./.

Є/ В тому ж бб. піш. Бутирському /по командировці/ з червня по серпень молодшим старшиною з червня по вересень 1917. р.

Ж/ В тому ж бб. Бутирському полку Начальником Саперної Команди від вересня по листопад 1917. року, коли відбув в Україну.

ВІЙСЬКОВА СЛУЖБА В АРМІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

/Був на учоті в Гайсинського повітового Воїнського Начальника з січня 1919 р. по березень 1919 р./

А/ 1919-й рік:

Вступив по мобілізації до 2-го Інженерного Куреня в Вінниці молодшим старшиною. П[е]реведений до Військово-Вчительського Куреня в м. Кам'янці Подільському в березні; по закінченні того куреня вступив до 1-го Рекрутового Полку Армії УНР молодшим старшиною в квітні; Призначений Начальником Інженерної сотні того ж полку в липні. Призначений Командиром сотні Бойового Куреня 1-го Рекрутового полку в листопаді. В боях того куреня проти Добровольчої Армії Денікіна був полонений під Проскуровом і втік з того полону в листопаді. Захоплений Польським військом 2-го грудня в Кам'янці та інтернований в Польщу в м. Ланцут 13-го грудня.

1920. РІК. Б/ Вступив до 6-го Технічного Куреня VI. Січової Стрілецької дивізії молодшим старшиною для доручень 1-ої Саперної сотні куреня в березні; Призначений Командиром 1-ї Саперної сотні 6. Технічного куреня з 1-го листопада згідно нових штатів переформованого куреня, затверджених Головним Отаманом Військ УНР в вересні.

Затверджений в ранг поручника 24. жовтня 1920. р. Наказом Головної Команди Військ УНР ч. 45 зі старшинством з 10-го травня 1917. р.

У ВІЙНІ УКРАЇНИ З МОСКОВСЬКИМИ БОЛЬШЕВИКАМИ БРАВ УЧАСТЬ У БОЯХ ПРОТИ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ В СКЛАДІ VI СІЧОВОЇ СТІЛ. ДИВІЗІЇ НА ТЕРЕНАХ УКРАЇНИ Й ПОЛЬЩІ З ЧЕРВНЯ ПО ЛИСТОПАД 1920 р.р.

В складі VI. Січової див. інтернований в Польщі 22-го листопада.

1921-РІК: На інтернації перебував у таборах в Олександрові Куявському й в Щипіорині біля Каліша.

В утвореному при 6. Технічному курені старшинському вишколі був призначений лектором по муштровим заняттях 28-го січня.

Був обраний до складу Гонорової Ради членом-представником від Технічного куреня VI. Січової стріл. дивізії в таб. Олександров 23/І. Призначений Начальником Культ. Освіт. Відділу VI. Січової стріл. див. і заступником Культ. Освіт. Відділу Групи інтернованих українських військ в таборі Олександрово 17. березня.

Підвищений із поручників у сотники зі старшинством з 10. листопада 1918. року /Наказ Головн. Команди Військ УНР від 20/IV. 1921 р. ч. 32[/]. Переведений до складу Штадиву на посаду Начальника Культ. Освіт. Від. VI. Січової стріл. дивізії 31-го Травня.

Звільнився з інтернації й відправився до Праги Чеської на студії. В жовтні 1923. року.

НА УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙСЬКОВІЙ СЛУЖБІ ПОЗА VI. ДИВ. АРМІЇ УНР.

Перебував в рядах Карпатської Січі в м. Білках на Закарпаттю в часі вчителювання в місцевій Українській Державній гімназії й брав участь у війні Карпатської України з мадярами в 1941 р. (очевидно, у 1939 р. – автори).

Вступив до Української Національної Армії в команді ген. П. Шандрука на посаду старшого старшини Штабу Армії 20. лютого 1945. р.

В той же період служби підвищений в таборі Ашаффенбург у Німеччині із Сотників до рангу Майора Армії УНР.

Згідно з наказом Військового Міністерства УНР призначений Начальником Загального Відділу Персональної Управи Міністерства в таборі Ді-Пі (табори переміщених осіб – автори) в Майнц-Кастель 3-го червня 1948. року. /в Німеччині/.

На внесок Вищої Військової Ради Урядом УНР /в Екзилі/ підвищений з Майорів до рангу Підполковника за старшинством від 30 вересня 1930. року. /Наказ 3-го Червня 1948. р. Ч. 3, п. 3/.

Призначений Військовим Ресортом В.О. УНРади в еміграції на Голову нагрудного нагородного «Хреста Симона Петлюри» й «Воєнного Хреста» на Канаду в 1964-му році.

КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЯ ЧИННІСТЬ

Учитель Народної Школи в С. Карбівка Гайсинського повіту на Поділлі в 1914-1915 роках. В листопаді 1915 р. покликаний на службу в російському Війську.

Учитель Української Народної Школи в с. Демшині Кам'янецького повіту в 1918-1919-тих роках.

Викладач на Курсах Українознавства для козаків у таборі Олександрово й Щипіорно в Польщі в 1921–1922 рр.

Учитель Історії України та малювання й креслення в старших класах Української Реальної Школи в таборі інтернованих у Щипіорно в Польщі в 1923. [р.]

Учитель малювання та історії Українського Мистецтва в малярській студії табору Щипіорно в 1922–1923. рр.

Учитель Української мови й Літератури в Українській Державній Гімназії в м. Білках у Карпатській Україні в I–VI. клясах у 1939 р.

Учитель середніх шкіл по таборах Ді-Пі в Німеччині в 1945–50-х роках.

Викладав: Всесвітню Історію, Історію України, Історію Мистецтва, Філософську Пропедевтику, Археологію, Малювання й Креслення в старших клясах Гімназій – в Ашаффенбурзі, Майнц-Кастелі, Еттлінгені та в Реальній Школі в Байройті.

Учитель Малювання й Креслення в Українській Господарській Школі в таб. Ашаффенбурзі в 1947. р.

Викладач Історії Українського Війська та Геральдики на Курсах Українознавства для дорослих в таборі Ашаффенбург' в 1945–6. рр.

Учитель Теорії й Історії Мистецтва в Малярській Школі в таборі Ашаффенбург' в 1946. р.

Учитель Історії Мистецтва на п'ятирічних Курсах Українознавства імени Григорія Сковороди в Торонті в 1954–1966-их роках.

Учитель Історії України та Історії Українського Мистецтва на Курсах Українознавства імени Івана Котляревського в Торонті Канада в 1957–1959. рр.

Викладач Психології, Логіки, Філософії та Історії Педагогіки на Українських Педагогічних Курсах при Катедрі св. Володимира в Торонті в 1960. р.

Написав конспективний підручник з Історії Українського Мистецтва – «Архітектура» й «Українське Малярство» для Курсів Українознавства в 1958 р. /Видано друком дирекцією Курсів Українознавства ім. І. Котляревського в Торонті 1960–1970 рр.[./]

СУСПІЛЬНО-ГРОМАДСЬКА ЧИННІСТЬ

Експедитор і Книговод в Управі Музею Визвольної Боротьби України в Празі Чеській 1939–1942. рр.

Приватна мистецька праця – малярство й графіка – в Празі 1930–1942. рр.

Член Союзу Українських журналістів і Письменників у Празі 1934–1938. рр.

Робітник-чорнороб на примусовій праці в Германії на заводі зброї «Рейнметал-Борсіг» в Берліні 1942–1945. рр.

Член Спілки Українських Журналістів на чужині в таборі Майнц-Кастель, Германі[я] 1947. р.

Член Спілки Українських Науковців на чужині в таборі Байройт[,] Германія 1947–1948. рр.

Член Німецького Малярського Товариства в Байройті, Германія 1948. р.

Директор Українських Курсів Українознавства імени І. Котляревського в Торонті 1950–1958. рр.

Член Головної Виховної Ради Об'єднання Демократичної Української Молоді в Торонто, Канада /«ОДУМ»/ 1955–1960.

Член політичної партії «Український Національно Державний Союз» /Заснована в таборі Майнц-Кастель 1948. року/ від 1948. р.

Основоположник і Секретар Українського Воєнно-Історичного Інституту в таб. Майнц-Кастель, Германія, 1948. р. ...

Директор того ж Інституту по смерті голови Його ген. М. Садовського в Канаді, 1968–1970. рр.

Член Генеалогічно-Геральдичного Товариства в Америці, з 1950-х років

Член Українського товариства Подолян з 1960-тих років /?/.

Член Української Вільної Академії Наук в Канаді /член-співробітник/ з 1970. року.

Член військової організації в еміграції – Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді од 1951. р. і член управи тієї ж організації 1956–9. р. в 5-й Станиці в Торонто.

Член Генеральної Управи Союзу Бувших Українських Вояків у Канаді у Торонто в 1960-тих роках.

УЧАСТЬ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ

ЧАСОПИСИ:

Співробітник – «Нове Життя» неперіодичний часопис; видання Культ. Освіт. Відд. VI. Січової стріл. дивізії в таборі інтернованих в Олександрові, Польща 1920-1922. рр.

Редактор того ж часопису в таборі Щипіорно 1923. р.

«Український Сурмач» двотижневик об'єднаних сусідніх таборів інтернованих вояків Армії УНР в Каліш-Щипіорно 1922-1923. рр.

Редактор того ж часопису в 1923. р.

«Стрілець» двохижневий часопис III. Залізної стріл. дивізії в таборі Каліш 1922–1923. рр.

«Ukrájina» /«Україна» – чеською мовою/, видання Українського Громадського Комітету в Празі в 1924. р.

«Вісті» – видання Музею Визвольної Боротьби України. Прага, Чехи 1939–1942. рр.

Від часу прибуття до Канади співробітничав у часописах в різних роках: – «Наш Вік», Торонто; «Український Робітник» /потім «Батьківщина»/, «Вістник», Вінніпег; «Прометей», Дітройт; «Мета», Мюнхен; «Наша Батьківщина», Нью-Йорк; «Канадійський Фармер»: Вінніпег, «Український Голос». Вінніпег; «Вільне Слово», Торонто.

ЖУРНАЛИ:

«Зірниця», таб. Олександрів – Польща. 1921. р. «На Руїнах»[,] табір Олександрів – Польща. 1922. «Релігійно Науковий Вісник», таб. Щипіорно [-] Польща. 1922. «Тризуб», Париж, 1934. «Гуртуймося», Прага, 1933. «Вільне Козацтво – Вольное Казачество», Прага 1931. «Чорноморець» --журнал кубанської Молоді, Прага, 1940. «За Державність», Варшава. «Українська Думка», Чернівці, Румунія, 1933. «Віра й Культура» /потім – «Наша Культура»/, Вінніпег. «Філятеліст», Нью-Йорк. «Нові Дні», Торонто. «Самостійна Україна», Чикаго. «Новий Літопис», Вінніпег. «Бюллетень» Союзу Бувш. Україн. Вояків / потім «Дороговказ»/, Торонто.

Збірники:

«В Громі і Бурі» – збірка власних віршів; табір Щипіорно, Польща, – 1922. р.
 «Наша Батьківщина Україна» – /козацька енциклопедія/ Щипіорно, 1922 [р.]
 «Базар» – присвята 359 українським Героям-Мученикам, розстріляним у Базарі на Волині в 1921. році. Збірник видано в 10-ту річницю події[1].
 «Рід та Знамено» – генеалогічно-геральдичний збірник. Видано в таборі Еттлінген; друковано в Франкфурті, Германія. 1949. р. «Сенотаф» – збірник присвячений 40-вим Роковинам Базарської Трагедії, Торонто 1961. рік.

ДОДАТОК. Найвидатніші мистецькі праці.

/Витяг з загального реєстра власних праць/

1. – АЛЬБОМ УНІФОРМ УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКА доби визвольної боротьби. 186 таблиць Кольорових малюнків і рангових відзнак усіх части військ і фльоти часів Центр. Ради, Гетьманату, Директорії й УНР. Прага, 1931–1941. рр.
2. – Альбом гербів усіх Земель України. 42 кольор. Таблиці. Прага, 1939. р.
3. – Альбом гербів Земель і міст Галичини. 12 кольор. таблиць. Прага 1940. р.
4. – Альбом родових гербів Гетьманів України. 20 кольор. таблиць. Прага, 1941. /З портретами гетьманів у медальйонах і з віньетами/.
5. – Державні Відзнаки України. 5 кольор. табл. Друковані в обкладинці. Прага/
6. – ПРОЄКТИ НАДГРОБКІВ – Президента Білоруської Народньої Республіки Кречевського у Празі. – Українських робітників, поляглих від бомбування в Ашаффенбурзі – Полковн. Фролову в Літомишлі /Чехи/. – Др. Плітасові й свящ. Пет. Білонові в Бавн-Бруку, Америка. – Єписк. Платонові, с. Підгайному, полк. Олександр. Петлюрі, полк. Омельченкові й сот. О. Савченкові /спільний надгробок/ в Торонто.
7. – Нагрудні військові орденські відзнаки – «Хрест Симона Петлюри» і «Воєнний Хрест» Армії УНР і мистецькі грамоти до них.
8. – Військові й організаційні прапори й печатки /до 25 штук/.
9. – Нагрудні металеві й нашивні організаційні відзнаки.
10. – ДЕРЖАВНІ ІНСИГ'НІЇ УКРАЇНИ – ГЕРАЛЬДИЧНА РОЗВІДКА.
11. – ГЕРБИ – КИЇВСЬКИЙ АРХИСТРАТИГ І ГАЛИЦЬКИЙ ЛЕВ. Геральдичне дослідження.
12. – УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРАПОР – Геральдичне дослідження.
13. – Іконостасні Ікони в церкві св. Андрія Первозванного в Торонті.
14. – /ЛІТЕРАТУРА/: у Збірнику «Сенотаф» – [«Сузір'я Лицарів», балада; «На Брамі України», поема. «Ангол Помсти», містична поема.
15. – «Могила» – оповідання; «Крашанка Марії Магдалини» – оповідання; [«Скривавлена сорочка» – сценічний образ /Диптіх/.
16. – Великопосні Мотиви: «Страсні Четвер» і «Велика Пятниця» – вірші.

Микола Битинський
 Торонто, червень 1971 р.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Микола Оверкович Битинський Curriculum Vitae (короткий життєпис). // Архів імені Дмитра Антоновича Української Вільної Академії Наук у США, ф. 219.
2. Савчук Ю.К., Шпильова Л.М. Битинський М. // Енциклопедія історії України. К.: Наукова думка, 2003. Т. 1. С. 255.
3. Федоришен О. Ю. Ненаписаний роман українського старшини (життєпис Миколи Битинського 1971 р.). // Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 2014 року: хронол. Вінниця, 2013. С. 243-252.
4. ЦДАВОВУ України, ф. 3972, оп. 1, спр. 332, арк. 6-6 зв.